

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Безлюдний О.І.

«___» _____ 2017 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ «Музичне мистецтво, основи теорії музики»

(денна форма навчання)

Спеціальність 025 „Музичне мистецтво, основи теорії музики”

(термін навчання – 3 роки і 10 місяців)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Екзамен з фаху складають абітурієнти, які вступають на напрям «Музичне мистецтво» за спеціалізаціями: фортеп'яно, народні інструменти, струнні інструменти, духові та ударні інструменти.

На даний напрям приймаються особи, які мають фахову підготовку за програмами мистецьких навчальних закладів I рівня акредитації, а також, як виняток, особи, які мають повну загальну середню освіту і фахову підготовку відповідно до програм музичних навчальних закладів.

Критерії оцінювання з фаху (інструментальне виконання)

Високий рівень	
194,0 – 200,0	Передбачає творче, змістовно-емоційне виконання твору. Власне емоційне бачення твору гармонійно пов'язане зі стилістичним авторським викладом. Певна оригінальність інтерпретаційних рішень знаходиться у межах виконавських норм та еталонів. У процесі виконання вносяться корективи, що не заважають загальному враженню. Технічні засоби виконання органічно підпорядковуються змісту твору. Абітурієнт виконує твір артистично й переконливо, що свідчить про наявність образного мислення, виконавського досвіду, мобільність та функціональність його ігрового апарату, широкий діапазон асоціативних зв'язків та відчуттів.
187,0- 193,0	Передбачає змістовно-емоційне виконання твору. Певна оригінальність інтерпретаційних рішень знаходиться у межах виконавських норм та еталонів. У процесі виконання вносяться корективи, що не заважають загальному враженню. Технічні засоби виконання органічно підпорядковуються змісту твору. Абітурієнт виконує твір артистично й переконливо, що свідчить про наявність образного мислення, виконавського досвіду, мобільність та функціональність його ігрового апарату, широкий діапазон асоціативних зв'язків та відчуттів.
181,0 - 186,0	Передбачає змістовно-емоційне виконання твору. У процесі виконання вносяться корективи, що не заважають загальному враженню. Технічні засоби виконання органічно підпорядковуються змісту твору. Абітурієнт виконує твір артистично й переконливо, що свідчить про наявність образного мислення, виконавського досвіду, мобільність та функціональність його ігрового апарату, широкий діапазон асоціативних зв'язків та відчуттів.
Достатній рівень	
171,0 – 180,0	Абітурієнт виконує програму згідно вимог,

	стабільно, емоційно розкуто, демонструє певні навички та уміння, але не має достатнього професійного та виконавського комплексу. Абітурієнт має широкий діапазон голосу, але допускає несуттєві неточності при виконанні музичного тексту, що не псує загального враження. Музична та ритмічна пам'ять абітурієнта на достатньо високому рівні.
162,0 - 170,0	Абітурієнт виконує програму згідно вимог, стабільно, емоційно. Демонструє певні навички та уміння. Володіє повним спектром засобів виконавської виразності, але не виявляє яскравих інтерпретаторських якостей. У виконанні відчувається невпевненість при реалізації стилістичних уявлень. Абітурієнт допускає неточності при інтонуванні та відтворенні музичного тексту.
152,5 – 161,0	Абітурієнт виконує програму згідно програмних вимог, стабільно. Демонструє певні навички та уміння, але в наявності обмежені виконавські можливості, погрішності володіння стильовими ознаками твору, недоліки розвитку музичного мислення. Виконавець має середній діапазон співочого голосу, фальшиве інтонування, незначні помилки при виконанні музичного тексту.
Середній рівень	
143,0 – 151,6	Програма за рівнем складності відповідає вимогам. Абітурієнт тримається на сцені досить впевнено, має приємний тембр голосу, демонструє певні навички та уміння, але форма виступу нестабільна. Абітурієнт має слабо сформований апарат, невеликий діапазон, фальшиве інтонування та помилки при відтворенні музичного тексту. Абітурієнт демонструє середній рівень розвитку музичної та ритмічної пам'яті.
134,0 – 142,0	Програма виступу за рівнем складності відповідає вимогам. Але абітурієнт тримається на сцені невпевнено, помітними є погрішності виконання творів. Допускаються помилки при інтонуванні, відтворенні музичного тексту, в мануальній техніці при грі на інструменті.
124,0 – 133,0	Абітурієнт демонструє певні професійні навички, програма за рівнем відповідає вимогам. Помітними є недоліки звуковидобування, реалізації форми творів, педалізації (для піаністів). Абітурієнт емоційно скутий, фальшиво інтонує, має невеликий діапазон голосу, дуже часто допускає помилки при

	відтворенні музичного тексту.
Низький рівень	
116,0 – 123,4	Абітурієнт не демонструє належної форми виконання програми та необхідних виконавських навичок для її втілення, виступ аварійний. Абітурієнт спеціалізації має невеликий діапазон голосового апарату, фальшиво інтонує, допускає суттєві помилки при відтворенні музичного тексту.
111,0 – 115,0	Абітурієнт має обмежені музичні та виконавські здібності, відсутні елементарні технічні та вокально-інтонаційні навички. Творче мислення не розвинуте, форма виступу аварійна. Завдання з перевірки музичної та ритмічної пам'яті абітурієнт виконує частково, на низькому рівні.
106,0 – 110,0	Абітурієнт неспроможний виконати програму напам'ять, обирає невірний темп, порушує інтонаційну чистоту, не здатний виконати завдання з перевірки музичної та ритмічної пам'яті. Має слабкий амбушюрний апарат, невеликий діапазон голосу.

Критерії оцінювання колоквиуму

Високий рівень	
186,0 – 200,0	Абітурієнт продемонстрував якісні знання у галузі теорії та історії музичного мистецтва, основних понять і категорій, принципів формоутворення та структури музичної мови.
Достатній рівень	
152,5 – 180,0	Абітурієнт продемонстрував якісні знання у галузі історії музичного мистецтва, проте допускає неточності у галузі теорії музики.
Середній рівень	
124,0 – 151,6	Абітурієнт показав задовільні знання у галузі теорії та історії музичного мистецтва, основних понять і категорій, принципів формоутворення та структури музичної мови.
Низький рівень	
106,0 – 123,4	Абітурієнт не володіє знаннями у галузі теорії та історії музичного мистецтва, основних понять і категорій, принципів формоутворення та структури музичної мови.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Творчий конкурс визначає відповідні навички та вміння згідно нижчезазначених вимог.

Творчий конкурс складається з двох турів:

I. Фах (інструментальне виконання):

1.1 Виконання програми.

1.2. Колоквіум (проводиться безпосередньо після виконання програми).

I. ЗМІСТ І ТУРУ ФАХ (ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ВИКОНАННЯ)

ФОРТЕПІАНО

I. Фах.

1.1. Виконання програми.

1.2. Колоквіум (проводиться безпосередньо після виконання програми).

1.1. Виконання програми.

Абітурієнт повинен виконати:

- поліфонічний твір;
- соната (цілком), або I чи II-III частини концерту;
- твір за вибором.

1.2. Колоквіум.

Колоквіум виявляє загальнокультурний рівень абітурієнта, його естетичні погляди, художні смаки, ерудицію в галузі музичного мистецтва, знання головних етапів та закономірностей розвитку історії музики, знання літератури зі спеціальності, обізнаність у музичній термінології, навички читання з листа, розуміння змісту, форми, стилю творів, які виконуються абітурієнтом.

НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ

I. Фах:

1.1. Виконання програми.

1.2. Колоквіум (проводиться безпосередньо після виконання програми).

1.1. Виконання програми.

Абітурієнт повинен виконати: *Баян, акордеон:*

- поліфонічний твір (бажано поліфонічний цикл з фугою);
- циклічний твір;
- твір за вибором.

Гітара, домра, балалайка, бандура:

- твір старовинної або класичної музики;
- твір великої форми (бажано оригінальний цикл, цілком або частково);
- твір малої форми (віртуозного або кантиленного характеру, твір на народній основі тощо).

1.2. Колоквіум.

Колоквіум виявляє загальнокультурний рівень абітурієнта, його естетичні погляди, художні смаки, ерудицію в галузі музичного мистецтва, знання

головних етапів та закономірностей розвитку історії музики, знання літератури зі спеціальності, обізнаність у музичній термінології, навички читання з листа, розуміння змісту, форми, стилю творів, які виконуються абітурієнтом.

СТРУННІ ІНСТРУМЕНТИ

I. Фах:

1.1. Виконання програми.

1.2. Колоквіум (проводиться безпосередньо після виконання програми).

1.1. Виконання програми.

Абітурієнт повинен виконати:

- дві частини з сонат або партит Й. С. Баха;
- твір великої форми (соната повністю або концерт – I чи II-III частини);
- твір малої форми (твір віртуозного або кантиленного характеру, жанрова мініатюра, художній етюд).

1.2. Колоквіум.

Колоквіум виявляє загальнокультурний рівень абітурієнта, його естетичні погляди, художні смаки, ерудицію в галузі музичного мистецтва, знання головних етапів та закономірностей розвитку історії музики, знання літератури зі спеціальності, обізнаність у музичній термінології, навички читання з листа, розуміння змісту, форми, стилю творів, які виконуються абітурієнтом.

ДУХОВІ ТА УДАРНІ ІНСТРУМЕНТИ

I. Фах:

1.1. Виконання програми.

1.2. Колоквіум (проводиться безпосередньо після виконання програми).

1.1. Виконання програми.

Абітурієнт повинен виконати:

- твір великої форми;
- дві-три частини з сонат, фантазії або варіацій;
- віртуозний твір (або етюд);
- твір кантиленного характеру.

1.2. Колоквіум.

Колоквіум виявляє загальнокультурний рівень абітурієнта, його естетичні погляди, художні смаки, ерудицію в галузі музичного мистецтва, знання головних етапів та закономірностей розвитку історії музики, знання літератури зі спеціальності, обізнаність у музичній термінології, навички читання з листа, розуміння змісту, форми, стилю творів, які виконуються абітурієнтом.

II. ЗМІСТ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ II ТУРУ (СОЛЬФЕДЖІО)

Мета випробувань з сольфеджіо – перевірити загально-музичну (музичний слух в єдності його ладових, ритмічних та динамічних компонентів, музичну пам'ять, вокально-інтонаційні навички) та музично-теоретичну підготовку абітурієнтів. Вимоги другого туру творчого конкурсу із сольфеджіо відповідають випускним вимогам музичних шкіл.

Випробування з сольфеджіо складаються з музичного диктанту (письмово) й усного іспиту, за результатами яких виводиться комплексна кількість балів.

При оцінюванні музичного диктанту (письмово) враховується:

- точність запису (звуковисотна і ритмічна);
- правильність оформлення нотного тексту (групування тривалостей, каліграфія нотного запису).

Вступні іспити з сольфеджіо (усно) проводяться у формі індивідуальної співбесіди з використанням білетів.

Структура білету з сольфеджіо (усно) складається з таких завдань:

1. Побудування та інтонування звукорядів, інтервалів, акордів (наверх і вниз) від заданого звуку (один звукоряд, 3-4 акорди).

2. Побудування та інтонування акордів і нескладних акордових послідовностей, характерних інтервалів у заданій тональності (3-4 акорди, одна акордова послідовність, усі характерні інтервали, які будуються в даній тональності).

3. Читання з листа музичного прикладу (одноголосного) середньої складності, написаного у формі періоду або в одній з простих форм.

4. Слуховий аналіз: визначення на слух низки інтервалів (5-6), акордів (мажорні і мінорні тризвуки з їх оберненнями, домінантсептакорд та його обернення, септакорд сьомого ступеня, лади народної музики, нескладні акордові послідовності. Наприклад: тоніка - тонічний сектакорд - субдомінантний сектакорд - кадансовий квартсексакорд - домінантсептакорд - тоніка).

ЗМІСТ ПРОГРАМИ «ОСНОВИ ТЕОРІЇ МУЗИКИ»

Основною метою творчого іспиту є перевірка знань з сольфеджіо та теорії музики (відповідно до фахових компетенцій випускників загальноосвітніх та музичних шкіл).

Абітурієнт повинен **знати**:

- основні поняття елементарної теорії музики та сольфеджіо;
- теоретичні основи гармонії, поліфонії та аналізу музичних творів;
- авторів і назви популярних музичних творів
- тональні функції;
- акордові послідовності.

вміти:

- визначати на слух музичні лади і послідовності інтервалів;
- будувати звукоряд ладу від заданого звуку;
- визначати та розв'язувати акорди.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь абітурієнтів

Високий рівень	
194,0 – 200,0	Відповідь абітурієнта демонструє бездоганні професійні навички у будь-яких формах роботи, вільне володіння набутими знаннями та навичками; письмова робота виконана без помилок.
187,0- 193,0	Абітурієнт надає повні відповіді на задані теоретичні запитання, вірно виконує практичне завдання на побудову ладів, інтервалів, акордів і акордових послідовностей, вірно визначає на слух елементи музичної мови; письмова робота виконана без помилок, але є одна неточність.
181,0 - 186,0	Рівень засвоєння музично-теоретичного матеріалу досить високий; відповідь абітурієнта впевнена, виразна, грамотна, але з 1-2 незначними неточностями; письмова робота містить не більше однієї незначної помилки.
Достатній рівень	
171,0 – 180,0	Абітурієнт виявляє глибоке засвоєння матеріалу, але допускає несуттєві неточності у відповідях і письмових роботах, які потребують зауважень чи корегування. Письмова робота виконана якісно, добре, з незначними помилками (не більше двох).
162,0 - 170,0	Абітурієнт виявив добре сформовані уміння та навички; на належному рівні виконує усі завдання,

	але припускає окремі неточності; повністю записав музичний диктант, зробивши не більше трьох незначних помилок або одну суттєву.
152,5 – 161,0	Абітурієнт демонструє стійкі навички та вміння в усіх формах роботи, але має окремі недоліки в інтонуванні гам або інтервалів та акордів, допускає деякі неточності у співі по нотах. У письмовій роботі зробив не більше чотирьох незначних помилок або не більше двох суттєвих. Темп відповіді дещо повільний.
Середній рівень	
143,0 – 151,6	Абітурієнт володіє певними навичками та вміннями. Виконує запропоновані завдання на посередньому рівні: демонструє неповні знання, неточні інтонування та слуховий аналіз елементів, читання по нотах – невпевнене, із зупинками та поправками. Письмова робота виконана з помилками або неповністю (близько 70%) але є вдалі фрагменти, які свідчать про потенційні можливості учня.
134,0 – 142,0	Абітурієнт виявив недосконало сформовані уміння та навички, виконує завдання з частими помилками або неточностями, опрацьовує лише окремі форми роботи на достатньому рівні; неповністю (близько 60%) або з 5-6 помилками записав музичний диктант.
124,0 – 133,0	Абітурієнт виявив недосконало сформовані уміння та навички; може виконувати основні форми роботи з середнім рівнем якості: нечисте інтонування, відсутність точних знань про побудову гам, інтервалів та акордів, неточне сприйняття елементів на слух. Спів по нотах містить помилки. Письмова робота виконана або неповністю (на 50 %) або зі значною кількістю помилок.
Низький рівень	
116,0 – 123,4	Абітурієнт володіє незначною частиною тематичного матеріалу, виявляє дуже малу кількість знань, вмінь та навичок, внаслідок чого завдання виконуються частково і на низькому рівні. Письмова робота зроблена неповністю (на 40-50%) з великою кількістю помилок, які свідчать про слабо розвинений ладовий та ритмічний слух і про незадовільне засвоєння матеріалу.
111,0 – 115,0	Абітурієнт не має сформованих навичок слухового аналізу та правильного інтонування, співу по нотах

	із диригуванням. Слабко володіє необхідними теоретичними знаннями, записав музичний диктант частково (на 30-40%).
106,0 – 110,0	Абітурієнт не має сформованих навичок слухового аналізу та правильного інтонування, не володіє необхідними теоретичними знаннями, не записав музичний диктант.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Спів складових музичної мови: інтервали, акорди, гами;

Слуховий аналіз: Визначення на слух інтервалів, акордів, гам

Усна відповідь:

Інтонаційні вправи (спів):

а) гами – мажорні (натуральна та гармонічна) та мінорні (3-х видів) до 4-х знаків;

б) окремих ступенів в тональності та розв'язання нестійких ступенів;

в) інтервалів – в обсязі октави від звука вгору та вниз;

г) характерних інтервалів – зб.2 та зм.7 у гармонічному мажорі та мінорі та тритонів – зб.4 та зм.5 – у натуральному та гармонічному мажорі та мінорі з розв'язанням. Ті ж інтервали від звука з розв'язанням в тональностях мажору та мінору – вгору та вниз;

д) акорди – в тональності: тризвуки головних ступенів та їх обернення; зменшені тризвуки з розв'язанням, D₇ та його обернення, ввідні септакорди, всі з розв'язанням – вгору та вниз.

е) акорди – від звука – мажорні та мінорні тризвуки та їх обернення; зменшений тризвук з розв'язанням; D₇ та його обернення, ввідні септакорди з розв'язанням в тональностях мажору та мінору.

Слуховий аналіз (з 2-х програвань):

а) мажорних (2 видів) та мінорних (3-х видів) ладів у звукорядах, тетракордах;

б) окремих ступенів у музичному ладу;

в) інтервалів (по 2-3);

г) акордів (по 2-3).

ЛІТЕРАТУРА

«Фах»

Фортепіано

1. Алексеев А. Д. История фортепианного искусства / А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1988.
2. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры / Г. Г. Нейгауз. – М.: Музыка, 1987.
3. Савшинский Г. Работа пианиста над музыкальным произведением / Г. Савшинский. – М.: Музыка, 1964.
4. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано / Г. М. Цыпин. – М.: Просвещение, 1984.

Баян (Аккордеон)

1. Браудо И. Об органной и клавирной музыке / И. Браудо. – М.: Музыка, 1976.
2. Давыдов Н. Методика переложения инструментальных произведений для баяна / М. Давыдов. – М.: Музыка, 1982.
3. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста / М. Давидов. – К.: Муз. Україна, 1997. – 240 с.

Скрипка

1. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной классики / Л. Ауэр. – М.: Музыка, 1972.
2. Гутников П. Об искусстве скрипичной игры / П. Гутников. – Л.: Музыка, 1988.

Бандура

1. Баштан С. Школа гри на бандурі / С. Баштан, А. Омельченко. – К.: Муз. Україна. – 1984.
2. Кабачок В. Школа гри на бандурі / В. Кабачок, С. Юденич. – Київ, 1958.
3. Опришко М. Школа гри на бандурі. (Загальна ред. А.Омельченка). - К.: Муз. Україна, 1967.

«Основи теорії музики»

1. Баева Н. Сольфеджио / Н. Баева. – Ленинград: Советский композитор, 1987. – 80 с.
2. Дадимов А. Е. Начальная теория музыки / А. Е. Дадимов // Учебное пособие по сольфеджио. – М., 2006. – 241 с.
3. Калужская Т. Сольфеджио / Т. Калужская. – М.: Музыка, 1988. – 126 с.
4. Привалов С.П. Сольфеджио: на материале музыкальной литературы / С. П. Привалов. - СПб.: Композитор, 2002. – 37. с.

Затверджено на засіданні кафедри інструментального виконавства
(Протокол № 6 від 11.01.2017 р.)

Голова фахової комісії

В.В.Семенчук